

OPATŘENÍ OBECNÉ POVAHY
ze dne 18. června 2020
**ke stanovení sazby proticyklické kapitálové
rezervy pro Českou republiku č. II/2020**

Česká národní banka jako příslušný správní orgán vydává podle § 12o odst. 5 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění zákona č. 375/2015 Sb. (dále jen „zákon o bankách“) a § 8al odst. 5 zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění zákona č. 375/2015 Sb. (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“), toto opatření obecné povahy:

I. Sazba proticyklické kapitálové rezervy pro Českou republiku se podle § 12o odst. 3 zákona o bankách a § 8al odst. 3 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech stanovuje ve výši 0,50 % z celkového objemu rizikové expozice podle čl. 92 odst. 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013.

II. Banky a spořitelní a úvěrní družstva jsou povinny používat sazbu podle bodu I. pro účely výpočtu kombinované kapitálové rezervy od 1. července 2020.

Odůvodnění

1. Podle § 12o odst. 3 zákona o bankách a § 8al odst. 3 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech stanoví Česká národní banka (dále jen „ČNB“) sazbu proticyklické kapitálové rezervy pro Českou republiku, přičemž přihlíží k orientačnímu ukazateli proticyklické kapitálové rezervy vypočtenému podle § 12o odst. 1 a 2 zákona o bankách a § 8al odst. 1 a 2 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech, k doporučením vydaným Evropskou radou pro systémová rizika (dále jen „ESRB“) a ukazatelům, které mohou značit růst systémového rizika.

2. Podle § 12o odst. 1 zákona o bankách a § 8al odst. 1 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech je základem pro výpočet orientačního ukazatele odchylka poměru objemu poskytnutých úvěrů a hrubého domácího produktu od dlouhodobého trendu. Hodnota poměru poskytnutých úvěrů k hrubému domácímu produktu ve čtvrtém čtvrtletí 2019 činila 88,0 % a příslušná odchylka od dlouhodobého trendu dosáhla -4,4 procentního bodu.¹ Této hodnotě

¹ Podle doporučení ESRB/2014/1 (*Recommendation of the European Systemic Risk Board of 18 June 2014 on guidance for setting countercyclical buffer rates*) je za objem úvěrů považována hodnota veškerých úvěrů poskytnutých soukromému sektoru (sektor nefinančních podniků, sektor domácností a neziskových institucí sloužících domácnostem), která je zvýšena o objem dluhopisů emitovaných domácím nefinančním soukromým sektorem. Pro výpočet dlouhodobého trendu poměru objemu poskytnutých úvěrů a hrubého domácího produktu je použita časová řada za období od prvního čtvrtletí 1995 do čtvrtého čtvrtletí 2019 a Hodrickův-Prescottův filtr s parametrem vyhlazení (λ) 400 000.

podle § 12o odst. 1 zákona o bankách a § 8al odst. 1 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech odpovídá referenční sazba proticyklické kapitálové rezervy ve výši 0 %. Dodatečná odchylka², která vychází z doporučení ESRB (část B, odst. 2) a lépe zohledňuje specifika českého hospodářství, dosáhla ve čtvrtém čtvrtletí 2019 výše 0 p. b. a implikuje hodnotu referenční sazby 0 %.

3. ČNB v reakci na doporučení ESRB prostřednictvím svých publikací (zejména Zprávy o finanční stabilitě) opakovaně zdůrazňovala, že velikost odchylek uvedených v bodě 2 nepovažuje za spolehlivé vodítko pro určení pozice domácí ekonomiky v rámci finančního cyklu a stanovení výše sazby. ČNB upřednostňuje přístup, který vychází z komplexního posouzení vývoje ukazatelů značících růst systémového rizika podle § 12o odst. 3 zákona o bankách a § 8al odst. 3 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech.³

4. Vývoj indikátoru finančního cyklu naznačuje, že během roku 2019 se postupně snižoval objem nově přijímaných cyklických rizik do bilance bankovního sektoru. Společně s výrazně zhoršeným ekonomickým výhledem tak lze s vysokou pravděpodobností předpokládat, že ekonomika se nachází v sestupné fázi finančního cyklu. Zvyšují se očekávané úvěrové ztráty bank, čemuž nasvědčují rostoucí náklady na riziko i nižší neočekávané úvěrové ztráty implikované podmíněným rozdělením úvěrových ztrát v zátěžovém testu (14,8 mld. Kč). Zdrojem systémového rizika nadále zůstávají cyklicky nízké rizikové váhy u úvěrových portfolií s přístupem IRB, do jejichž vývoje se promítl dlouhodobě příznivý ekonomický vývoj a jejichž návrat k vyšším úrovním v reakci na hospodářský pokles je pomalejší než u jiných ekonomických ukazatelů. Návrat rizikových vah na úroveň pozorované na počátku silně rostoucí fáze finančního cyklu⁴ by zvýšil absolutní kapitálový požadavek a snížil kapitálový poměr. Souhrnný odhad materializace neočekávaných úvěrových ztrát a nárůstu rizikových vah implikuje dodatečný kapitálový požadavek ve výši přibližně 41 mld. Kč. Na základě zhoršeného výhledu a vyšších očekávaných ztrát rozhodla ČNB již v březnu 2020 o snížení sazby CCyB na 1 %. Tato vpředhledící reakce vyslala bankám signál, že kapitálová regulace nebude omezovat jejich prostor pro uspokojování vyšší potřeby provozního financování ze strany soukromého sektoru, a byla umožněna díky nízké pravděpodobnosti nebezpečného využití vzniklého kapitálového přebytku. S ohledem na vysokou pravděpodobnost nepříznivého vývoje domácí ekonomiky rozhodla bankovní rada o dalším snížení sazby CCyB na 0,5 % s účinností od 1. července 2020. Současný přebytek kapitálu bankovního sektoru by měl dostačovat pro absorpci očekávaných ztrát při neomezování úvěrové nabídky. V tuto chvíli není proto nutné snižovat sazbu CCyB až na úroveň 0 %. Ponechání sazby na nenulové úrovni zároveň poskytuje určitý prostor pro další uvolnění kapitálového požadavku v případě nárůstu rizikových vah či úvěrových ztrát a poklesu volné kapacity k úvěrování ekonomiky.

5. Na základě výše uvedeného hodnocení bankovní rada ČNB stanovila sazbu proticyklické kapitálové rezervy na 0,50 %. ČNB zůstává připravena proticyklickou kapitálovou rezervu bezprostředně a plně uvolnit, aby dále podpořila schopnost bank plynule úvěrovat nefinanční podniky a domácnosti. Rozhodujícím signálem pro tento krok bude materializace dříve přijatých cyklických rizik prostřednictvím úvěrových ztrát a nárůstu rizikových vah. S ohledem na pravděpodobně déletrvající ekonomické dopady koronavirové krize ke zvýšení sazby proticyklické kapitálové rezervy s vysokou pravděpodobností nedojde dříve než za 12 měsíců.

² Dodatečná odchylka, nazývaná expanzivní úvěrová mezera, je vypočtena jako rozdíl mezi aktuální hodnotou poměru bankovních úvěrů k hrubé přidané hodnotě soukromého nefinančního sektoru a dosaženým minimem uvedeného poměru v posledních 8 čtvrtletích.

³ Metodický rámec ČNB ke stanovování sazby proticyklické kapitálové rezervy je představen v dokumentu *Přístup ČNB ke stanovování proticyklické kapitálové rezervy*.

⁴ Česká ekonomika dle odhadu ČNB vstoupila do silně rostoucí fáze finančního cyklu v druhé polovině roku 2015.

6. Podle § 12x odst. 1 zákona o bankách a § 8au odst. 1 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech je toto opatření obecné povahy oznámeno pouze způsobem umožňující dálkový přístup a nabývá účinnosti dnem zveřejnění.

Účinnost

Toto opatření nabývá účinnosti 19. června 2020.

Ing. Tomáš Nidetzký
viceguvernér
(podepsáno elektronicky)

prof. Dr. Ing. Jan Frait
ředitel sekce finanční stability
(podepsáno elektronicky)

otisk úředního razítka

Toto opatření obecné povahy bylo zveřejněno 19. června 2020.